

มติ ๑.๑๑ ระบบและกลไกการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพในสังคมไทย

สมัชชาสุขภาพครั้งที่หนึ่ง

ได้พิจารณารายงานเรื่อง ระบบและกลไกการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพในสังคมไทย

ตระหนัก ถึงหลักสิทธิมนุษยชนที่ว่าสุขภาพดีเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของทุกคน รวมถึงกรอบแห่งสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยมาตรา ๒๖ ได้กำหนดให้การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ซึ่งประกอบไปด้วยสิทธิในกระบวนการยุติธรรม สิทธิในทรัพย์สิน สิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา สิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุขและสวัสดิการจากรัฐ สิทธิในข้อมูลข่าวสารและการร้องเรียน สิทธิชุมชน และสิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญ

ยึดมั่น ในสิทธิชุมชนตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง ที่คุ้มครองสิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพ มาตรา ๖๗ วรรคสอง ที่กำหนดให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียก่อน มาตรา ๖๗ วรรคสาม ที่คุ้มครองสิทธิของชุมชนที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัตินี้

รับทราบ ถึงสิทธิตาม ม.๑๑ พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ ที่ให้บุคคลหรือคณะบุคคลมีสิทธิร้องขอให้มีการประเมินสิทธิร่วมในกระบวนการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพจากนโยบายสาธารณะ บุคคลหรือคณะบุคคลมีสิทธิได้รับรู้ข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐ ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใด ๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อสุขภาพของตนหรือของชุมชน และแสดงความเห็นของตนในเรื่องดังกล่าว

ตระหนัก ในหลักธรรมาภิบาลที่ประกอบไปด้วยคุณสมบัติสำคัญ ๖ ประการ ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ ความโปร่งใส การมีส่วนร่วมของประชาชน การทำให้เกิดความมั่นใจได้ การมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และความเหมาะสมทางการเมือง (politically correct) และจริยธรรม

มีความกังวล ถึงสภาพปัญหาของระบบการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (EIA) สถานการณ์ความขัดแย้ง ความรุนแรง และผลกระทบต่อสุขภาพในมิติต่าง ๆ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ อันเกิดขึ้นจากนโยบายสาธารณะและโครงการพัฒนาต่าง ๆ ในทุกระดับ

สนับสนุน แนวคิดการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ (Health Impact Assessment: HIA) ในฐานะเป็นหนึ่งในหลายเครื่องมือที่มีความสำคัญต่อการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ (Healthy Public Policy) ทั้งนี้ การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูประบบสุขภาพเป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในสังคม เพื่อให้ทุกฝ่ายได้ร่วมกันพิจารณาผลกระทบทางสุขภาพที่อาจจะเกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นแล้วกับประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เนื่องมาจากการดำเนินนโยบายการพัฒนาหรือกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยหวังผลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจเลือกแนวทางการดำเนินงานที่ดีที่สุด สำหรับการสร้างเสริมและคุ้มครองสุขภาพของทุกคนในสังคม

เข้าใจ ในแนวคิดการพัฒนาาระบบและกลไกประเมินผลกระทบด้านสุขภาพที่ครอบคลุมการบูรณาการ ประเมินผลกระทบด้านสุขภาพในการวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (EIA) การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ ในชุมชน ท้องถิ่น ทั้งนี้ครอบคลุมการดำเนินงานทั้งระดับชุมชน ท้องถิ่น ระดับโครงการ ระดับนโยบาย และ ผลกระทบข้ามพรมแดน

จึงมีมติดังต่อไปนี้

๑. เสนอต่อคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ให้แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาาระบบและกลไกการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ โดยให้มืองค์ประกอบและสัดส่วนที่เป็นธรรมสำหรับทุกภาคส่วน โดยให้มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

๑.๑ ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาาระบบ กลไก รูปแบบ องค์กร หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ และแนวทางการป้องกันผลกระทบ โดยครอบคลุมทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการดำเนินโครงการในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ ระดับจังหวัด ระดับท้องถิ่น และระดับชุมชนอย่างต่อเนื่องและเชื่อมโยงกัน ทั้งนี้ ให้มีการถอดบทเรียนจากการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนากระบวนการประเมินผลกระทบทางสุขภาพให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเวลาหนึ่งปี โดยมีการเปิดรับฟังความคิดเห็นจากภาคส่วนต่าง ๆ

๑.๒ ส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานของเครือข่ายการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพในทุกระดับ โดยทำงานประสานเชื่อมโยงกับเครือข่ายและหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งที่มีอยู่แล้วและจะจัดให้มีขึ้น โดยให้มีหน่วยงานในการประสานงานที่ชัดเจน

๑.๓ ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างความรู้ การจัดการความรู้ การพัฒนาศักยภาพ การสื่อสารสาธารณะ และระบบข้อมูล HIA

๑.๔ ส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนา การใช้ การติดตาม และการเผยแพร่ผลการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ เพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ ทั้งผ่านสมัชชาสุขภาพและช่องทางอื่น ๆ

๑.๕ ให้ตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม

๑.๖ ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติมอบหมาย

๒. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และภาคีสมาชิกสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ สนับสนุนการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพในระดับท้องถิ่นและชุมชน ก่อนมีการพัฒนานโยบายสาธารณะของท้องถิ่น หรือก่อนมีการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใด ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพประชาชน ตามหลักธรรมาภิบาล